Geachte leden van de raad,
In het raadsvoorstel toekomstbestendig begraafplaatsenbeleid is weinig aandacht voor de bestendigheid van de monumentale dodenakkers en de monumenten daarop. De focus ligt op de in te richten natuurbegraafplaats aan de Kloosterdijk te Bredevoort en op de begraafplaatsen aan de Varsseveldsestraatweg te Aalten en het Kerkhofpad te Dinxperlo. Belangrijke motieven: kosten, andere visies op een plek na de dood en de inrichting.
In de Beleidsnota Begraafplaatsen **(bijlage 1)** wordt vermeld dat de gemeente als historische begraafplaatsen o.a. aangewezen heeft de gehele oude algemene begraafplaats aan de Prins Mauritsstraat te Bredevoort; de gehele oude r.-k. begraafplaats aan de Bolwerkweg te Bredevoort en de gehele oude r.-k. begraafplaats aan de Piet Heinstraat te Aalten, hier ook met het baarhuisje én met het calvariekruis als cultuurhistorisch waardevol.
Door de bovengenoemde aanwijzingen kennen deze begraafplaatsen al een beschermde status. In de Beheerverordening **(Bijlage 2)** worden onder het begrip 'Begraafplaatsen 'de Piet Heinstraat en de Bolwerkweg Bredevoort niet genoemd en de Prins Mauritsstraat Bredevoort wel. Op deze laatste plaats kan dus blijkbaar nog bijgezet worden.
In bijlage 3 'Beheerplan begraafplaatsen'. Hierin staat vemeld:
Begraafplaats aan de Piet Heinstraat in Aalten
'De begraafplaats aan de Piet Heinstraat in Aalten blijft onder beheer van vrijwilligers die het onderhoud verzorgen en de cultuurhistorische waarden borgen. Nieuwe begravingen zijn niet meer mogelijk, bijzettingen in bestaande graven blijven toegestaan. Door extensief beheer worden biodiversiteitswaarden versterkt. De gemeente faciliteert de vrijwilligers. Dit in de vorm van gereedschap'.
Dit klinkt mooier dan het feitelijk is. Vrijwilligers kunnen niet alleen 'borgen'. Dat doen ze samen met de gemeente.
Voor de begraafplaats aan de aan de Bolwerkweg in Bredevoort staat hetzelfde vermeld. Ook dat heeft een gemeentelijke monumentenstatus. '*Het beschermen van funerair erfgoed staat hier centraal. Een vrijwilligersgroep verzorgt het onderhoud van het oude Katholieke gedeelte en de gemeente faciliteert. Dit in de vorm van gereedschap'.* Ook dit klinkt mooier dan het is. Vrijwilligers en een actieve gemeente t.a.v. van dit erfgoed doen het samen.
De algemene begraafplaats aan de Prins Mauritsstraat te Bredevoort ontbreekt.

Hoe het ook zij, met deze voor mij niet steeds duidelijke passages: pleit ik namens de vrijwilligers in Aalten en Bredevoort ook voor een actief gemeentelijk beleid voor de monumentale begraafplaatsen. Ook hiervoor geldt 'een toekomstbestendig begraafplaatsenbeleid'.
Het genoemde gereedschap als facilitair beschikbaar gesteld door de gemeente vraagt om aanvulling anders dan die van schoffels, spaden en scharen. De groene en diverse aankleding van deze drie begraafplaatsen behoeft echt aandacht. Trouwens op de Algemene Oude Begraafplaats aan de Mauriststraat in Bredevoort zijn geen vrijwilligers actief. De historische plek ziet er slecht uit met gaten in de groene afscheiding en een verzamelplaats voor groen afval vooraan in het zicht van de bezoeker. Het is een plek met enkele bijzondere historische graven. Onwaardig voor plek van historische waarde.
Ik las in Trouw een pagina groot artikel (5 dec. 2025) onder de titel: 'Op oude Britse kerkhoven krijgt de natuur alle ruimte'. Ruimte in flora en fauna, maar geen onbelemmerde

wildgroei zo bleek al lezende. Het zijn daar **gedenkparken** geworden waarop de natuur, de vergankelijkheid en de zin van het bestaan te beleven is. De cyclus van de voortdurende wisseling der seizoenen en hoe na de winter het wonder van het nieuwe groen zich ontvouwt. Zoals ook de oud christelijke wijsheid luidt: **'Vita mutatur non tollitur'.** (Het leven wordt veranderd, niet weggenomen).
De eeuwigheid, het nadenken daarover, de verwondering om te mogen leven, het kan op een groene long, die dan een historische begraafplaats is, beleefd worden. Ook door een paar pakkende teksten op de baarhuisjes. Niet schreeuwerig maar sereen en tot overpeinzingen uitnodigend, voor gelovigen, twijfelaars en ongelovigen.
Ik pleit voor een andere inrichting van de monumentale begraafplaatsen. Daarbij kan ook dat wat al is opgeschoten deels blijven staan, maar wel aangevuld met diversiteit, ook deels op de nu aanwezige kale gazons. Daarop kunnen best bomen worden geplant. Planmatig aangepakt in overleg met organisaties en de vrijwilligers op dit gebied is vereist. Begin met twee begraafplaatsen: De Piet Heinstraat en die aan de Mauristraat te Bredevoort. Dat kan tegen vrij lage kosten. In het Besprekingsverslag van de bijeenkomst 18 april 2024 werd ook aangedrongen op behoud van erfgoed en natuur en betrek organisaties erbij.
Alleen het aanwijzen van deze plekken als erfgoed en dat deze van historische waarde zijn, is maar een begin. Respect voor dat erfgoed vraagt aandacht. Wildgroei is afbraak. Het maar laten liggen van grafstenen, die tot puin zijn vervallen, en gevaarlijk hellende zerken doen afbreuk aan de titel 'van historische waarde'.
Op naar zingevingsparken, waarin natuur, diversiteit aan flora, aan vogels van de hemel en het overdenken en beleven elkaar versterken. Het kunnen plekken worden die niet afschrikken, maar uitnodigen voor een bezoek.
Kortom: Roep een werkgroep bijeen. Laat een hovenier een ontwerp maken voor een van de twee oude begraafplaatsen als pilot, met als richting diversiteit in groen, gemakkelijk te onderhouden door vrijwilligers. Uitnodigend ook voor vogels en insecten. Kortom: naar een groene long waar zingeving en stilte te beleven is.

Hans de Graaf
3 februari 2026